

PROVINCIALE OBJECTIEVEN

Vooraf dient de vraag gesteld: hebben de Provinciën wel een eigen zending?

Zou in de noden van de gemeenschap niet kunnen voorzien door de Staat, bijgestaan door de Gemeenten?

Zou deze vereenvoudigde administratieve structuur, met uitsluiting van deze tussenschakel Provincie, niet opwegen tegen onze huidige driedelige indeling en door rechtstreeks contact tussen centraal orgaan en lokale macht de snellere oplossing van de problemen in de hand werken?

Vele landen kennen immers slechts twee echelons: de Staat, centrale macht, de Gemeente, lokale macht.

Andere landen, Engeland, Frankrijk, Spanje, Italië, Holland o.m. hebben provinciale of gewestelijke machten, wier instellingen en bevoegdheid nauw aanleunen bij onze eigen provinciale instellingen, oorspronkelijk — althans wat de Bestendige Deputatie betreft — aan het Spaanse tijdvak ontleend.

De Provinciën zijn een historische realiteit. Zij zijn de uitlopers van de Franse departementen; West-Vlaanderen is de afstammeling van het « departement de la Lys », in het leven geroepen door de Franse Republiek krachtens de wet van 1 oktober 1795.

Dit historisch antecedent werd in wettelijke vorm gegoten door de grondwet van 7 februari 1831.

Deze keure van onze rechten en vrijheden verkondigt, bijna als een geloofsbelijdenis, in haar art. 1: « België is verdeeld in Provinciën. »

Waar tal van Europese grondwetten de nadruk leggen op de eenheid van het nationaal grondgebied, bekrachtigt onze grond-

wet plechtig de bestaande territoriale indelingen, hetgeen wel sympathiek aandoet bij al wie met regionalisme is ingenomen.

Historische traditie en juridische motieven — hoe eerbiedwaardig ook — kunnen echter geen voldoende verantwoording wezen om de Provinciën een bestendige zending te erkennen; deze al te broze basis ware trouwens weinig bestand tegen de politieke en economische evolutie.

Het provincialisme is heel wat rijker aan inhoud.

Het zeer afwisselend beeld van ons land en zijn regionale « eigenaardigheid » vergen provinciale machten, bekleed met voldoende gezag om initiatieven te ontwerpen, te bevorderen of te coördineren, welke bezwaarlijk aan de Staat of aan de Gemeente kunnen overgelaten worden.

De centralisatie biedt grote nadelen, traagheid in opvatting en uitvoering, onvoldoende bekendheid en contact met de gewestelijke realiteiten.

De tentaculaire Staat is oververmoeid en mist vlugheid van aanpassingsvermogen.

Anderzijds werden de Gemeentebesturen, bij uitstek uitverkoren om met de meeste soepelheid alle plaatselijke en zelfs gewestelijke problemen onderling te regelen, de laatste decennia vaak te zwaar beladen met de inrichting van ontelbare administratieve diensten.

De intercommunale geest is onvoldoende doorgedrongen, opdat men van de Gemeenten — het financiële aspect ter zijde gelaten — duurzame samenwerking zou kunnen verwachten tot uitbouw van grootse intercommunale realisaties.

Tussen Staat en Gemeente, hiërarchisch en geografisch, zullen de Provinciën de taak

van de Staat gedeeltelijk overnemen door decentralisatie, zelf initiatieven ontwerpen en de initiatieven van Gemeentebesturen en private ondernemingen steunen en coördineren.

De omschrijving dezer taak verklaart waarom de Provincie, alhoewel op Staatshulp aangewezen voor hare eigene realisaties, niettemin de gemeentelijke en private ondernemingen zal betoelagen.

De Staat heeft de Provinciën een deel van hare opdrachten overgedragen, en de wettelijke verplichting opgelegd de last te dragen van het kosteloos verstrekken van schoolbehoeften in het lager onderwijs, onderhoud van onbevaarbare waterlopen, herstellen van geclasseerde monumenten, oprichten en herstellen van gerechtshoven, kathedraal en bisschoppelijk paleis, enz...

Deze modaliteit van bestuur, uitvoering van een van hoger hand geboden opgave, is ten slotte de negatie van het provinciaal initiatief; de negen begrotingen van de negen Provinciën zullen dezelfde tussenkomsten in deze sectoren vermelden.

De Provinciale Raden zijn gehouden erover te beraadslagen, en hunne gebeurlijke onthouding zou tot gevolg hebben dat het centraal bestuur ambtshalve in de begroting zou inschrijven de kredieten die de Raad zou verzuimd hebben te voorzien.

In hare vrijstaande uitgaven geeft een Provincie gestalte aan haar politiek.

De rijke verscheidenheid van bodem en bedrijf, van gouw tot gouw, worden geprent in verwezenlijkingen gerijpt uit het autonoom beslissingsrecht van de Provinciale Overheden.

Alhoewel geen enkel sector van het openbaar leven a priori uit de werkring van de Provinciën wordt gesloten, wordt niettemin aan de bezorgdheid van de Provinciale Overheden het meest uiting gegeven in volgende gebieden: onderwijs, en hoofdzakelijk technisch onderwijs, openbare werken, sociale en kulturele werking.

Daarenboven schenkt West - Vlaanderen een

bijzondere aandacht aan de landbouw, aan het toerisme en aan de economie.

De uitbouw van het technisch onderwijs is ongetwijfeld de hoofdbekommernis van onze Provinciën, hetzij door eigen provinciale inrichtingen, hetzij door subsidiëring van gemeentelijke of private technische scholen.

Deze vorm van onderwijs heeft trouwens bij uitstek een gewestelijk aspekt en dekt volkomen de behoeften van de regionale economie.

Zoals Limburg geen behoefte heeft aan een opleidingsschool voor schoenmakers, zal West-Vlaanderen geen school voor technische mijningenieurs uitbouwen, doch zullen de negen Provinciën voorzien in de vakkundige en technische behoeften van hunne gewesten.

De bloei van het technisch onderwijs sedert 1925 heeft de ambachtsman een levenskans gegund; de ervaring leert dat bekwame ambachtslieden gemakkelijker het hoofd bieden aan economische tegenspoed, en zelden de gelederen van de werkloosheid komen aandikken.

De rol van de Provinciën is evenwel niet uitgeput bij de oprichting van de klassieke typen van technisch onderwijs.

De evolutie van het economisch systeem gaat zo snel, dat verwerking van nieuwe grondstoffen, bv. plastic en aanwending van nieuwe krachtbronnen, bv. kernenergie, er bij te pas komen.

Is de ambachtsman door meesterschap in zijn vak een nuttige factor geworden in de productie, dan moet hij nog zoeken zijn man te staan in het distributieproces.

Dit eist veel hoedanigheden: vindingrijkheid, zin voor publiciteit, presentatie van de koopwaar, smaak, kennis van de handelspraktijken, boekhouding, enz., een hele techniek vooraleer hij als patroon het handelsleven domineert.

PROVINCIAAL HOF, BRUGGE
(Cliché « Dienst voor Toerisme », Brugge.)

Het terrein van dit « patroonsonderwijs » ligt nog nagenoeg braak.

Deze handelsvaardigheid zal de aandacht van de openbare besturen bijzonder moeten wekken, nu vooral de Europese Markt onze nijveraars en handelaars ruimere winningsgebieden toewijst, doch hen meteen de bescherming van een matig protectionisme ontnemt.

In tweede orde gaat de belangstelling van de Provinciën naar de openbare werken onder al hunne gedaanten.

Aanleg en onderhoud van provinciale wegen en vaarten, verlenen van toelagen aan de Gemeenten voor wegenis, gezondheidswerken, riolerings- en waterleidingswerken, volledige electrificatie van het grondgebied, bouwen van kerken en scholen.

Deze vorm van subsidiëring is de bijdrage van de Provinciën tot bestrijding van de werkloosheid en tewerkstelling op eigen bodem.

De sociale werken en de volksgezondheid liggen de Provinciën eveneens nauw aan het hart.

Vermindering van de kindersterfte, uitroei en van de krotwoningen, oplossing van het woningvraagstuk en het verlenen van bijkomende voordelen aan gezinnen en arbeidende bevolking, zoveel verwezenlijkingen waar de Provinciën nu eens het initiatief namen, minstens steeds een ruim aandeel in hadden.

Het hierboven geschetst werkprogramma van de Provinciën ware zeker onvolledig, en zou verkeerdelijk getuigen van een overwegende zin voor materiële problemen, zo men niet de nadruk legde op hetgeen de Provinciën hebben gepresteerd om de culturele waarden en de verfijning van de menselijke persoonlijkheid de primauteit te verzekeren.

Het ware verder onbegonnen werk, benevens de hoofdlijnen van de provinciale politiek, een benaderende opsomming te geven van hetgeen in de negen Provinciën werd verwezenlijkt.

Hebben wij hoger aangestipt dat West-Vlaanderen ook voor landbouw, toerisme en economie een bijzondere inspanning deed, dan hebben de andere Provinciën hun activiteit soms in dezelfde, soms in andere sectoren toegespitst.

Het hoeft geen betoog dat de methodes van uitvoering van dit programma verschillen,

naar gelang de politieke of sociale instelling van de mensen die het roer in handen hebben.

Sommige Provinciën geven er de voorkeur aan, hunne initiatieven te concretiseren in provinciale instellingen.

Andere hebben een gemengd stelsel, dat benevens enkele provinciale instellingen, de zending van de Provincie aanvult door ondersteuning van gemeentelijke ondernemingen, en meest nog door hulp aan het privaat initiatief, met toelagen, in overeenkomsten of door vergunningen.

Alhoewel het oprichten van provinciale instellingen veld wint, en in sommige sectoren wellicht de gewenste formule kan wezen, geloven wij nog steeds in de weldaden van het privaat initiatief, mild gesteund door de openbare besturen, zeker op economisch gebied, en dit ter vrijwaring van de ondernemingsgeest zelf.

In het onderwijs lijkt een oordeelkundige aanvulling van beide systemen : provinciale naast vrije instellingen, de meeste waarborgen te bieden voor de degelijke uitbouw en spreiding van de onderwijsinrichtingen in de Provincie.

De Provinciën zouden overigens geen totale rol kunnen vertolken, daar hun financiële toestand hun het karakter van suppletieve macht toewijst.

Dit moge blijken uit de vergelijking tussen de middelen van de Staat, ruim honderd miljard per jaar, en deze van de Provinciën, wier negen begrotingen samen voor het jaar 1959 nauwelijks drie miljard bereiken.

Wij moeten deze financiële begrenzing betreuren, vooral nu gebleken is hoe sommige Provinciën, en niet het minst ons West-Vlaanderen, economisch erg toetgetakeld zijn.

De Provinciale Overheden zijn nochtans uitstekend geplaatst om de economische noden van hun gewesten aan te voelen, te onderzoeken en er aan te verhelpen.

Het wetsvoorstel De Saeger, dat er toe strekte jaarlijks 1.000.000.000 fr. onder de Provinciën te verdelen, ter bevordering van de regionale economie, kwam op zijn tijd... doch het bleef bij een voorstel.

Wij sluiten met de wens dat de hogere instanties de verantwoordelijkheden en de financiële uitrusting van de Provinciën mochten verruimen, tot welzijn van de ons toevertrouwde volksgemeenschap.

Tekor

OLIVIER
VANNESTE

Directeur van het
Westvlaams
Economisch
Studiecentrum

De belangstelling voor de regionale economische toestand en het inzicht in de noodzakelijkheid om in West-Vlaanderen de welvaart te verhogen, is geen nieuw verschijnsel. Reeds voor de tweede oorlog was immers West-Vlaanderen een noodgebied; aangetast door de crisis in eigen industrie en door de massale terugkeer van grensarbeiders, werd in 1936 in de schoot van de Dienst voor Economisch Herstel een bijzondere Regeringscommissaris aangesteld voor de grensstreek, met als opdracht de sociaal-economische structuur te bestuderen en voorstellen te doen om aan de grote nood van het werklozenleger tegemoet te komen.

Na de tweede wereldoorlog bleef de situatie ernstig; in 1950 nam het provinciaal bestuur, begaan met het lot van duizenden werklozen en migranten, het initiatief jaarlijks een prijsvraag over een omschreven economisch onderwerp uit te schrijven, teneinde de kennis en de oplossing van de Westvlaamse problemen te bevorderen. In 1954 kwam de Westvlaamse Economische Raad tot stand met het bijgaand Westvlaams Economisch Studie-bureau; van den beginne af ontving dit nieuw initiatief de steun van de Heer Gouverneur en van de Heren Leden van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen.

Dank zij talrijke wetenschappelijke studies, zowel van de plaatselijke arbeidsmarkt als van de mogelijkheden van bedrijfstakken en gewesten, beschikt West-Vlaanderen thans over een grondige kennis van zijn economische problematiek.

Rede uitgesproken door de Heer O. Vanneste, directeur van het Westvlaams Economisch Studie-bureau, te Diksmuide, op 6 oktober 1958, ter gelegenheid van het bezoek aan West-Vlaanderen van de Heer Scheyven, Minister van Economische Zaken, en de Heer P. Meyers, Minister van Openbare Werken en Wederopbouw. (Bijgewerkt.)

West-Vlaanderen kan op basis van objectieve gegevens beschouwd worden als de economisch zwakste provincie van België. Indicaties als werkloosheid, mobiliteit, geringe industrialisatie, een sterk uitgaande bevolkingsbeweging en de lage inkomens bewijzen deze stelling.

West-Vlaanderen is in verhouding tot het land in zijn geheel zwakker geïndustrialiseerd en meer op landbouw aangewezen. Inderdaad, deze provincie telt 11 % van de Belgische bevolking, doch 20 % van de Belgische landbouwbevolking en slechts 8 % van de Belgische tewerkstelling in de nijverheid. De gevestigde nijverheidsinrichtingen behoren daarenboven merendeels tot

het kleine type, en zijn qua tewerkstelling voor 42 % op textiel en confectie aangewezen.

De tertiaire sector is fel aangezwollen; het is kenschetsend voor de situatie dat het aantal alleenstaande handelaars per 1.000 inwoners 12 eenheden meer bedraagt in West-Vlaanderen dan in het Rijk en dat daarenboven de hoogste cijfers voorkomen in de arrondissementen Diksmuide en Tielt, arrondissementen met geringe tewerkstelling in de nijverheid, hoge werkloosheid en lage inkomens. Zowel in de landbouw als in de tertiaire sector gaat een belangrijke verdoken werkloosheid schuil.

De totale tewerkstellingscapaciteit in de drie